

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa)

dokonanej w dniach 29 lutego – 1 marca 2012 r. na kierunku *ekonomia* prowadzonym na poziomie studiów pierwszego stopnia realizowanych w formie stacjonarnej i niestacjonarnej w Instytucie Ekonomicznym Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Głogowie.

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: Mieczysław W. Socha – członek PKA

członkowie:

Wiesław Ciechomski – członek PKA

Anna Krajewska – ekspert PKA

Artur Gawryszewski – ekspert PKA

Aleksandra Zachara – ekspert PKA, przedstawiciel Parlamentu Studenckiego RP

Krótką informacją o wizytacji

Wizytację przeprowadzono w ramach planu ocen jednostek prowadzących kierunek ekonomia ustalonego przez PKA. Kierunek ekonomia w wizytowanej jednostce nie był jeszcze oceniany.

Po otrzymaniu Raportu samooceny oraz wyznaczeniu składu ZO przez Sekretarza PKA, przewodniczący ZO dokonał podziału zadań między ekspertami. We współpracy z władzami Instytutu Ekonomii opracowano szczegółowy harmonogram wizytacji oraz wykaz dodatkowych dokumentów do okazania na miejscu. Po analizie raportu samooceny eksperci przedstawili przewodniczącemu wątpliwości i pytania jakie nasunęły się przy pierwszej próbie analizy wymagań dotyczących poszczególnych kryteriów oceny jakości kształcenia. Podkreślić należy dobrą współpracę Władz wydziału z Zespołem Oceniającym zarówno przed jak i w trakcie wizytacji. Zespołowi Oceniającemu stworzono dobre warunki do pracy.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji .

1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku formułowana przez jednostkę

1). „Koncepcja kształcenia nawiązuje do misji Uczelni oraz odpowiada celom określonym w strategii jednostki”.

Ze strategii rozwoju Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Głogowie opracowanej na lata 2009-13 wynika, że jej misją jest „zapewnienie kształcenia na poziomie europejskim, przy uwzględnieniu potrzeb społeczności lokalnej”, a wizją „podnoszenie ogólnej świadomości, wiedzy i umiejętności zawodowych mieszkańców Głogowa, powiatu głogowskiego i sąsiadujących powiatów”. W innym miejscu Raportu Samooceny (na str. 45) stwierdza się, że „misją PWSZ jest przygotowanie do zawodu”. Z przeprowadzonych rozmów w Uczelni, ale także pracodawcami wynika, że PWSZ odgrywa istotną rolę a aktywizacji życia

społecznego miasta i subregionu. PWSZ w Głogowie realizując swoją misję uczestniczy w Dolnośląskim Festiwalu Nauki, Dniach Nauki i Sztuki, organizuje zajęcia w ramach Akademii Gimnazjalisty, wykłady w ramach Uniwersytetu Trzeciego Wieku i inne działania edukacyjne skierowane do mieszkańców Głogowa i okolic. Ponadto Uczelnia wdraża projekty finansowane ze środków Unii Europejskiej, takie jak: „Krok do sukcesu”, „Blżej realiów rynkowych”, „Wizualizacja w przemyśle i sztuce – nowa jakość kształcenia”. PWSZ w Głogowie dba o rozwój przedsiębiorczości w regionie organizując konferencje naukowe, na które zapraszani są również goście z Niemiec. Władze Uczelni do jej atutów zaliczają bazę i lokalizację, natomiast do słabszych stron badania naukowe, wymianę z zagranicą, ale także niedostateczny poziom aktywności studentów. Trwają prace nad przygotowaniem nowej strategii dostosowanej do zmienionych warunków w jakich funkcjonuje Uczelnia.

W koncepcji kształcenia eksponowane są uniwersalne cechy takie, jak kompleksowość, różnorodność treściowa i metodyczna, permanentność i wielokierunkowość. Z wyjaśnień Rektora wynikało, że region potrzebuje kadr dla małych i średnich przedsiębiorstw, wykształconych nie w wąskich specjalnościach ale z uniwersalnymi umiejętnościami charakteryzującymi współczesnego ekonomistę. Praktyka kształcenia na wizytowanym kierunku wskazuje na pewną niespójność z deklarowanymi przez Uczelnię celami strategicznymi. Kształcenie na kierunku ekonomia realizowane jest w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Prowadzone są także studia podyplomowe. W 2005/06 r. uczelnia uzyskała zgodę na kształcenie w dwóch specjalnościach: „Ekonomika przedsiębiorstwa” oraz „Ekonomika ochrony środowiska”. Szybko z nich zrezygnowano na rzecz trzech nowych specjalności: „Gospodarka lokalna i regionalna” (nazwa w opinii studentów mało atrakcyjna), „Rachunkowość” oraz „Ekologia i ochrona środowiska” - na tą ostatnią nie było zainteresowania podczas naboru. Od 2010 r. zaoferowano trzy specjalności: „Przedsiębiorczość i doradztwo zawodowe” (nie została uruchomiona z braku zainteresowania), „Menedżer w administracji publicznej” i „Rachunkowość”. Nazwa specjalności „Menedżer administracji publicznej” wynika raczej z chęci marketingowego pozyskania potencjalnych studentów. W ramach tej specjalności kształceni są studenci, którzy mają w niedalekiej przyszłości zmienić wizerunek tradycyjnego urzędnika na profesjonalnego referenta lub inspektora, który zamiast petenta będzie dostrzegał klienta i obsługiwał go zgodnie z regułami i filozofią marketingu relacyjnego. Zapotrzebowanie na młodych pracowników urzędów miasta, powiatu i okolicznych gmin będzie w przyszłości znaczne, ponieważ wielu spośród obecnie zatrudnionych osiągnęło już wiek emerytalny i będzie przechodziło na emeryturę.

W opinii Zespołu Oceniającego (ZO) PKA tak liczne zmiany świadczą o niezbyt dobrym rozpoznaniu preferencji studentów i potrzeb rynku pracy. Stoją w sprzeczności z deklaracją kształcenia szerokiego profilu ekonomisty, a przede wszystkim wykraczają poza kanon kształcenia na kierunku ekonomia. Chociaż według informacji kadry dydaktycznej znaczna część absolwentów podejmuje studia II stopnia na kierunku ekonomia. Niezbyt trafne dopasowanie kształcenia na tym kierunku do zainteresowań studentów musi zastanawiać, ponieważ według Raportu Samooceny i prezentowanych opinii wypracowana koncepcja kształcenia powstała na bazie doświadczeń zawodowych pracowników naukowo-dydaktycznych, opinii i sugestii władz samorządowych, dyrektorów liceów oraz reprezentantów najważniejszych w regionie pracodawców. Także według opinii zespołu opracowującego Raport Samooceny studenci i absolwenci ekonomii łatwiej niż absolwenci zarządzania odnajdują się w życiu zawodowym, ponieważ posiadają szerszy i bardziej

uniwersalny zakres wiedzy. Z powyższego obrazu oraz dokonanej przez ZO analizy oferty kształcenia wynika wniosek, iż przy stosunkowo małej skali kształcenia możliwości utrzymywania różnorodnej i innowacyjnej oferty kształcenia są znacznie ograniczone z uwagi na wysokie koszty.

Zatem ZO jednoznacznie rekomenduje doprowadzenie do pełnej zgodności oferowanych specjalności z kierunkiem ekonomia. Sugerujemy także lepsze rozpoznawanie potrzeb rynku pracy, preferencji studentów oraz uczniów szkół średnich. W dyskusji tej kwestii z ZO Rektor zadeklarował utrzymanie „zawodowego” charakteru Uczelni i wdrożenie praktycznego profilu kształcenia na kierunku ekonomia. Jednak Uczelnia przygotowuje się dopiero do wykonania szczegółowych badań potrzeb lokalnego rynku pracy. Według wyjaśnień władz Uczelni trwają prace nad nową strategią PWSZ dopasowaną do nowego etapu rozwojowego i uwarunkowań zewnętrznych.

Działania realizowane przez PWSZ w Głogowie w zakresie różnicowania i indywidualizacji studiów należy ocenić pozytywnie. Indywidualizacja programów studiów objawia się możliwością dostosowania ścieżek studiów do potrzeb i oczekiwań zarówno studentów najbardziej zdolnych, jak i studentów niepełnosprawnych, bądź znajdujących się w trudnej sytuacji osobistej. Aktywność Uczelni w obszarze wzbogacania wiedzy, umiejętności i kompetencji w które wyposażani są absolwenci polega również na systematycznym poszukiwaniu optymalnych dla danych przedmiotów form prowadzenia zajęć, takich jak wykłady, konwersatoria, seminaria i ćwiczenia. W proces dydaktyczny włączani są praktycy posiadający wieloletnie doświadczenie zawodowe. Studenci szczególnie cenią sobie zajęcia, podczas których kładziony jest nacisk na możliwości praktycznego wykorzystania przekazywanej wiedzy.

2). *„Wewnętrzni i zewnętrzni interesariusze uczestniczą w procesie określania koncepcji kształcenia na danym kierunku studiów, w tym jego profilu, celów, efektów oraz perspektyw rozwoju”.*

Uczelnia nie ma jednoznacznie zdefiniowanych interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. Według raportu samooceny, a także rozmów prowadzonych w trakcie wizytacji, w procesie tworzenia koncepcji i zakładanych efektów kształcenia uczestniczy głównie kadra zarządzająca kierunkiem, oraz ci nauczyciele akademicy, którzy zasiadają w rozmaitych komisjach wizytowanego instytutu. W zasadzie w opracowywaniu celów i efektów kształcenia nie brali udziału studenci, którzy zostali zaproszeni (w formie ustnej) przez Pana Rektora do udziału w pracach takich gremiów jak zespół ds. systemu doskonalenia jakości kształcenia, ale jak dotychczas pozostało to bez odzewu z ich strony. Udział interesariuszy zewnętrznych określany jest w raporcie samooceny jako „aktywny, ale o ograniczonym zakresie”. Nie udało się wypracować systematycznych kontaktów z reprezentantami rynku pracy i lokalnymi władzami. Według wyjaśnień przedstawicieli Uczelni, oraz samych pracodawców wynika to z ogromnego zróżnicowania środowiska lokalnego biznesu i braku wspólnego stanowiska. Wiele przedsiębiorstw, szczególnie tych mniejszych, skupia się na walce o ekonomiczną egzystencję, a nie na integracji lokalnego środowiska biznesowego i akademickiego. ZO poinformowano o rozmowach mających na celu utworzenie Konwentu Uczelni z udziałem pracodawców.

Niezależnie od powodów, trudno uznać taki stan za normalny w Uczelni, która aspiruje do kształcenia praktycznego. Zespół Oceniający przyjmując powyższe wyjaśnienia niepowodzeń włączenia pracodawców widzi jednak pewne szanse na ich zaktywizowanie i włączenie w proces konsultowania koncepcji i programu kształcenia ekonomistów. Niektóre sugestie ZO zostały przedstawione w trakcie końcowego spotkania z kierownictwem Uczelni. Zupełnie nie wykorzystuje się współpracy z absolwentami, którzy mogliby dużo interesujących opinii wnieść do dyskusji o zmianach w koncepcji kształcenia ekonomisty uwzględniających potrzeby lokalnego rynku pracy.

Z rozmów z przedstawicielami pracodawców wynika, że od absolwentów PWSZ oczekują lojalności, solidnego przygotowania do pracy, jej sumiennego wykonywania oraz kreatywności rozumianej jako zgłaszanie nowych pomysłów, chęć ciągłego uczenia się i zdobywania wiedzy. Pracodawcy podkreślali, że te atrybuty absolwenta, a nie dyplom nawet renomowanej Uczelni, gwarantują uzyskanie i utrzymanie dobrej pracy. W trakcie spotkania z ZO pracodawcy podkreślali, że atutem lokalnego rynku pracy jest fakt, że funkcjonuje na nim pewna grupa przedsiębiorców, którzy chcieliby ciągu współpracować z Uczelnią. Z drugiej strony wskazywano, że w warunkach agresywnej walki konkurencyjnej niewielkie jest zaufanie pracodawców do osób wizytujących firmy, w tym praktykantów. Utajniane są np. biznesplany z obawy przed działalnością wywiadowni gospodarczych przysyłających fikcyjnych studentów.

W opinii ZO ważną grupą interesariuszy są lokalni kupcy i inni przedsiębiorcy oddziałujący na kształtowanie opinii społecznej. Bez ich poparcia nie można wdrożyć ważnych dla miasta inicjatyw. Dlatego ZO zachęca władze Uczelni do zidentyfikowania strategicznych interesariuszy i opracowania długofalowego programu ich pozyskiwania i zacieśniania współpracy.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego ocena: znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Prowadzone kształcenie na kierunku ekonomia (obszar nauk społecznych) jest pochodną misji i wizji Uczelni. Duże wątpliwości budzi uruchamianie specjalności wykraczających poza kanon kierunku ekonomia a także ich niestabilność. Zagraża to utrzymaniu tożsamości kierunku nawet w jednym cyklu kształcenia.

ZO rekomenduje przywrócenie zgodności między kanonem kierunku ekonomia a realizowanymi specjalnościami.

2) W opracowaniu i kształtowaniu koncepcji kształcenia na kierunku ekonomia nie brali bezpośrednio udziału studenci jako interesariusze wewnętrzni. Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku jest efektem prac kadry naukowo-dydaktycznej oraz w niewielkim zakresie opinii interesariuszy zewnętrznych.

ZO PKA rekomenduje włączenie studentów i przedstawicieli rynku pracy do prac nad koncepcją i realizacją programu kształcenia.

2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

- 1) *„Zakładane przez jednostkę efekty kształcenia odnoszące się do danego programu studiów, stopnia i profilu, kształcenia są zgodne z wymogami KRK oraz koncepcją rozwoju kierunku; zakładane efekty kształcenia na kierunkach o profilu praktycznym uwzględniają oczekiwania rynku pracy lub wymagania organizacji zawodowych, umożliwiające uzyskanie uprawnień do wykonywania zawodu, a na kierunkach o profilu ogólnoakademickim wymagania sformułowane dla danego obszaru nauki, z której kierunku się wywodzi; opis efektów jest publikowany”.*

Opis tzw. sylwetki absolwenta ekonomii generalnie jest zbieżny z wymogami standardów kształcenia. Jednakże zakładane efekty kształcenia opisane na stronie 5 i następnym Raportu Samooceny są zbyt ogólne (uniwersalne) i słabo dopasowane do poziomu studiów I stopnia. Część zakładanych kompetencji nie jest możliwa do realizacji na studiach licencjackich. Wątpliwość budzi również to, że zakładane efekty kształcenia nie są odpowiednio sprofilowane dla poszczególnych specjalności, lecz zbyt mocno ujednolicone dla całego kierunku. Nie do końca uprawnione jest stwierdzenie (w załączniku nr 1), że efekty są zgodne z wymogami KRK, gdyż te ostatnie zostały opublikowane niedawno i nie zostały jeszcze w pełni wdrożone. Trzyletnie studia licencjackie prowadzone były według starego systemu tzw. standardów kształcenia.

W Uczelni rozpoczęto prace nad wdrażaniem Krajowych Ram Kwalifikacyjnych. 10 lutego 2012 Senat PWSZ podjął uchwałę w sprawie określenia efektów kształcenia na kierunku ekonomia. W dokumencie tym określono, że na kwalifikację absolwenta Uczelni na kierunku ekonomia składa się osiągnięcie w sumie 15 celów, w tym 5 w zakresie przekazania wiedzy, 6 nabycia określonych umiejętności i 4 w zakresie posiadania użytecznych kompetencji. Sporządzenie macierzy, która przyporządkowuje poszczególne efekty modułu (przedmiotu) do metod i narzędzi, które służą weryfikacji osiągnięcia danego efektu ułatwiłoby opracowanie spójnego systemu efektów kształcenia. Zorganizowano spotkanie kadry dydaktycznej na temat KRK a zainteresowanym osobom zaproponowano udział w szkoleniu wyjazdowym. Uczelnia nie posiada formalnie powołanego pełnomocnika ds. wdrożenia KRK. To zagadnienie powierzono Instytutowemu Koordynatorowi Uczelnianego Systemu Oceny i Doskonalenia Jakości Kształcenia.

Analiza opisu zakładanych efektów kształcenia efektów na poziomie zajęć ujawnia pewne słabości. Niektóre sylabusy formułują zbyt ambitne cele i ogólne cele, np. „opanowanie wiedzy zawartej w monografiach”, zawierają powtórzenia. Nie wiadomo dlaczego zajęcia z mikroekonomii mają kształtować postawy empatyczno-asertywne a z polityki społecznej postawy przedsiębiorcze? W Załączniku do Uchwały Senatu z 10 lutego 2012 zapowiada się „opanowanie wiedzy i dorobku współczesnej ekonomii” przez studenta, ale w programie studiów brak zajęć na poziomie średnim a w sylabusach nawet literatury w językach obcych? W sylabusach językowych (np. Język niemiecki kurs podstawowy) nie określono poziomu umiejętności językowych a sposób opisu efektów jest identyczny jak dla kursu na poziomie średnim(!). Niekiedy umiejętności sprowadzane są do „rozumienia” np. w sylabusach z Historii gospodarczej, Geografii. W opisie efektów kształcenia prawie nie uwzględnia się kompetencji społecznych.

Pomimo tych usterek studenci potrafią intuicyjnie w przybliżeniu wskazać efekty kształcenia nabywane w toku kształcenia. Podczas spotkania z zespołem wizytującym studenci zwracali uwagę na nabyte w trakcie studiów kompetencje społeczne, do których należą zdolność do autoprezentacji oraz kształtowanie postaw przedsiębiorczych. Najczęściej wymieniane przez nich umiejętności związane ściśle z kierunkiem to przygotowanie dokumentacji rejestrującej własną działalność gospodarczą, samodzielne wykorzystywanie narzędzi analizy ekonomicznej oraz umiejętność tworzenia baz danych statystycznych i baz informacji. Wśród umiejętności ogólnych najczęściej wymieniana była umiejętność wyszukiwania źródeł statystycznych, drukowanych i internetowo-elektronicznych. Studenci cenią przede wszystkim częste prezentacje, które sprawdzają ich wiedzę, umiejętności oraz kompetencje.

Z wyjaśnień Dyrektora Instytutu Ekonomicznego wynika, że problematyka dostosowywania sylabusów do nowych wymogów jest przedmiotem spotkań kadry. Instytut stwarza duże możliwości współpracy w tym względzie w formie platformy edukacyjnej i metodycznej. Sylabusy są dostępne w Internecie i bibliotece, ale nie zawsze są datowane stąd nie wiadomo jaki jest stopień ich aktualności. Studenci mają ograniczony dostęp do programu nauczania. Na stronie internetowej Instytutu znajduje się jedynie Katalog przedmiotów w systemie ECTS, który jednak nie zawiera wszystkich informacji, część interaktywnych odnośników jest nieaktywna.

2) *„Efekty kształcenia danego programu zostały sformułowane w sposób zrozumiały i są sprawdzalne”*

Zakładane efekty kształcenia określone są w sposób komunikatywny i obejmują przekazaną, wiedzę, nabyte umiejętności i w mniejszym stopniu kompetencje społeczne. Nie wszystkie jednak zakładane efekty kształcenia są sprawdzalne z uwagi na ich zbyt ogólnikowe formułowanie (np. „oppanowanie wiedzy określonej monografiami i artykułami”, „orientacja we współczesnej literaturze ekonomicznej”, „orientacja w dorobku teoretycznym współczesnej ekonomii”).

W trakcie rozmowy z ekspertami PKA studenci wyrazili opinię, że zakładane efekty kształcenia, które potrafili wymienić są ich zdaniem sprawdzalne. Wiedza oraz kompetencje społeczne są weryfikowane podczas licznych prezentacji w trakcie semestru, kolokwium oraz egzaminów. Umiejętności natomiast są rozwijane i sprawdzane podczas ćwiczeń w formie pracy w grupach.

3) *„Jednostka stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia, umożliwiający weryfikację zakładanych celów i ocenę osiągnięcia efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia; system ten jest powszechnie dostępny”.*

Standaryzacja sposobu oceniania jest sformalizowana poprzez przepisy zawarte w Regulaminie Studiów. Formy egzaminów i testów są dla większości przedmiotów dobrze dobrane i umożliwiają ocenę stopnia osiągnięcia efektów uczenia się. Jednak sylabusy wielu przedmiotów nie zawierają informacji o sposobach egzekwowania wiedzy, zasadach zaliczenia i egzaminowania. Ze względu na relatywnie niewielką liczbę archiwizowanych prac zaliczeniowych i egzaminacyjnych trudno jest jednoznacznie stwierdzić, czy system stałego

monitoringu etapowych i końcowych osiągnięć studenta jest optymalny. Analiza tych prac wskazuje na zróżnicowany poziom oraz sposób oceny przez nauczycieli akademickich. Rozkład ocen wydaje się normalny.

Studenci zwracali uwagę, że deklarowane efekty kształcenia dla kierunku są weryfikowane również poprzez częste odpowiedzi ustne, kolokwia, moderowane dyskusje na zadane tematy oraz egzaminy w formie ustnej i pisemnej. Po uprzednim wybraniu kilku efektów z programu i próbie weryfikacji czy są sprawdzalne, studenci pomimo braku możliwości zapoznania się z nimi wcześniej stwierdzali, że są one w większości przez nich zrozumiałe, a egzaminy i zaliczenia dobrze sprawdzają efekty kształcenia. W trakcie spotkania z ekspertami PKA studenci zwracali jedynie uwagę na niewystarczające przekazywanie wiedzy o najnowszym dorobku ekonomii. Według ich opinii na zajęciach powinna być omawiana większa liczba artykułów zajmujących się tą tematyką.

System weryfikacji efektów kształcenia stosowany na koniec studiów jest zaprojektowany poprawnie. Założenia uczelnianego systemu weryfikacji jakości kształcenia zostały zawarte w załączniku do uchwały Senatu PWSZ w Głogowie z dnia 9 grudnia 2011. Tematy prac dyplomowych powstają podczas kilku pierwszych spotkań seminaryjnych, następnie są aprobowane przez promotora i zatwierdzone (z ewentualnymi korektami) przez Radę Instytutu, dba o to aby były zgodne z kierunkiem i specjalnością studiów oraz miejscem odbycia praktyki zawodowej. Tematyka wszystkich prac licencjackich, które były broniące w ostatnich trzech latach na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych została przeanalizowana przez ZO. Na tej podstawie można stwierdzić, że w zdecydowanej większości odpowiada ona merytorycznemu zakresowi kierunku ekonomia. Wybór promotora na niektórych specjalnościach jest ograniczony z uwagi na ich niewielką liczbę, np. na specjalności rachunkowości jest ich dwóch. ZO odnotował niewielki udział profesorów w procesie promowania i recenzowania prac dyplomowych.

Procedura egzaminu dyplomowego jest prawidłowa. W skład komisji przeprowadzającej ustny egzamin dyplomowy wchodzi: przewodniczący, promotor i recenzent. Podczas egzaminu dyplomowego student odpowiada na trzy pytania zadawane przez członków komisji. W zestawie pytań końcowych zbyt mało jest pytań specjalnościowych. Ponadto na liście pytań egzaminacyjnych jest niewiele pytań o charakterze przekrojowym.

Uczelnia stosuje system antyplagiatowy plagiat.pl. W przypadku zbyt dużego wskaźnika zapożyczeń tekstu z innych źródeł student musi poprawić pracę.

Prezentowany w pracach dyplomowych poziom osiągniętych na koniec studiów efektów uczenia się (próbka losowo wybranych 15 prac) jest bardzo zróżnicowany. Obok prac na wysokim poziomie, zdarzają się także takie, które nie powinny być jeszcze przedstawiane do recenzji. W wybranej próbce dominują prace słabe z wieloma wadami metodycznymi i merytorycznymi. Autorzy tych prac w niewielkim stopniu wykazują znajomość teorii ekonomii, nawet na podstawowym poziomie, oraz umiejętności zastosowania narzędzi statystycznych do analizy omawianego problemu. Wprawdzie znakomita większość prac zawiera próby analizy lokalnych problemów, ale z reguły ogranicza się to do prostego relacjonowania wewnętrznych dokumentów i opracowań instytucji. Studenci nie korzystają z artykułów publikowanych w czasopiśmie naukowych, za to sięgają do popularnych źródeł

Internetowych i podręczników. Odosobnione są przypadki wykazania w bibliografii prac w językach obcych. Wydaje się, że jedną z przyczyn wymienionych tutaj usterek jest niedostateczny nadzór promotorów na procesem przygotowywania prac, ewentualnie stawianie zbyt niskich wymagań wobec dyplomantów. Drugą możliwą przyczyną to brak dostatecznych kompetencji merytorycznych promotorów do prowadzenia niektórych tematów. Recenzje są z reguły bardzo pobieżne, co częściowo jest konsekwencją uproszczonej konstrukcji formularza recenzji. Oceny kilku prac są wyraźnie zawyżone, niekiedy rażąco. Zespół Oceniający stwierdza zatem, że system weryfikowania ostatecznych efektów uczenia się w praktycznym funkcjonowaniu jest niezbyt skuteczny i wymaga zasadniczych zmian.

Przedstawiciele Instytutu zwracali jednak uwagę, że spory odsetek absolwentów ocenianego kierunku podejmuje studia II stopnia, przede wszystkim na Uniwersytecie Ekonomicznym we Wrocławiu. Podkreślano, że PWSZ uczy swoich studentów obowiązkowości, sumienności i dyscypliny. W rezultacie absolwenci studiów I stopnia terminowo bronią prace magisterskie i pod tym względem wyróżniają się wśród innych studentów.

Uczelnia nie prowadzi kształcenia na odległość i nie korzysta z platformy e-learningowej. Pewne wyjątki w tym względzie odnoszą się do przedmiotów informatycznych. Ponadto niektórzy wykładowcy zamieszczają w Internecie materiały dydaktyczne.

Odsiew studentów w trakcie trzeciego roku studiów jest niewielki, ale podczas pierwszego i drugiego roku studiów relatywnie wysoki.

	Liczba studentów studiów stacjonarnych (rozpoczynających naukę na danym roku)			Liczba absolwentów w danym roku akademickim		Liczba studentów studiów niestacjonarnych (rozpoczynających naukę na danym roku)			Liczba absolwentów w danym roku akademickim
	I	II	III			I	II	III	
2008/09	56	19	22	20	2008/09	75	24	27	22
2009/10	63	40	15	13	2009/10	48	50	25	18
2010/11	54	52	33	31	2010/11	65	33	42	36
2011/12	52	44	51		2011/12	32	56	33	

Z zaprezentowanych danych wynika, że obecnie przeciętny poziom odsiewu oscyluje wokół 10-11%. W roku akademickim 2011/2012 skreślono z list studentów stacjonarnych 11 osób (co stanowi 11,6% studiujących), a na studiach niestacjonarnych łącznie 9 osób (10,1%). Przyczynami tego zjawiska jest zarówno rezygnacja ze studiów powodowana problemami finansowymi, czynnikami losowymi, jak i niemożliwość zaliczenia przedmiotu. Można też to wiązać z nietrafnością wyboru kierunku studiów.

- 4) „Jednostka monitoruje kariery absolwentów na rynku pracy, a uzyskane wyniki wykorzystuje w celu doskonalenia jakości procesu kształcenia”.

Dotychczas Uczelnia nie badała losów swoich absolwentów. Pewne informacje o ich starciu zawodowym zbierane były podczas rozmów Władz Instytutu oraz dydaktyków z absolwentami, którzy odbierali dokumenty. Z wypowiedzi przedstawiciela pracodawców wynikało, że absolwenci PWSZ relatywnie lepiej radzą sobie na lokalnym rynku pracy, ponieważ $\frac{3}{4}$ spośród 600 bezrobotnych osób z wyższym wykształceniem to absolwenci innych uczelni. Obecnie zaplanowano zbadanie oczekiwań zawodowych i losów tegorocznych absolwentów. Opracowano kwestionariusz ankiety służącej do badania losów absolwentów. Jest on obszerny i składa się z 26 pytań, w zdecydowanej większości zawierających rozbudowaną kafeterię odpowiedzi. Aby ankietyzacja była możliwa studenci III roku muszą wyrazić zgodę na korzystanie z ich danych osobowych podpisując tzw. „obiegówkę”. Studenci wizytowanego kierunku wyrażali duże zainteresowanie monitoringiem losów absolwentów. Według ich opinii Uczelnia pozyskałaby cenne informacje o rynku pracy oraz umiejętnościach kształtowanych przez program studiów, które są pożądane przez pracodawców.

W PWSZ funkcjonuje Biuro Karier, które współpracuje z pracodawcami współorganizując Targi Pracy i zapraszając studentów i absolwentów uczelni do udziału w tych imprezach. Biuro Karier proponuje pracodawcom udział w sympozjach i konferencjach naukowych, ale inicjatywa ta spotyka się z niewielkim zainteresowaniem pracodawców, pomimo wysyłania bardzo wielu zaproszeń zarówno do małych i średnich firm jak i do dużych korporacji. Biuro Karier współpracuje z Biurem Karier Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, a rezultatem tej współpracy jest pomoc wrocławskiej Uczelni w organizacji szkoleń i Targów Pracy.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1)** Opis efektów zakładanych kształcenia Zespół Oceniający ocenia jako generalnie zgodny ze standardami kształcenia obowiązującymi w okresie przygotowywania i realizacji kształcenia na kierunku ekonomia. Uczelnia modyfikuje opisy efektów kształcenia i programy studiów na poszczególnych specjalnościach w celu dostosowania ich do wymogów Krajowych Ram Kwalifikacji. Obecna wersja deskryptorów budzi wiele zastrzeżeń ZO, ale uczelnia ma czas na ich usunięcie.
- 2)** Kierunkowe efekty kształcenia są określone w sposób zrozumiały. Wymagają jednakże uszczegółowienia i przypisania do modułów kształcenia a także przeformułowania w taki sposób, aby można uznać wszystkie efekty za możliwe do sprawdzenia.
- 3)** System weryfikacji efektów uczenia się skonstruowano poprawnie. Natomiast zastrzeżenia budzi praktyka jego funkcjonowania, bowiem uczelnie opuszczają absolwenci demonstrujący niski poziom opanowania zakładanych efektów kształcenia. Przedmiotem szczególnej troski władz instytutu powinna być praktyka

weryfikacji jakości prac dyplomowych. Zespół ekspertów PKA rekomenduje dokonanie analizy przyczyn niskiej skuteczności systemu weryfikacji ostatecznych efektów i wdrożenie rozwiązań podnoszących jakość prac dyplomowych.

- 4) Wprawdzie do tej pory nie badano losów zawodowych absolwentów, ale przygotowano plan i narzędzia takich badań. ZO sugeruje aktywne wykorzystanie ich opinii nie tylko o potrzebnych na rynku pracy umiejętnościach i kompetencjach, ale także o przydatności programu studiów ekonomicznych do osiągnięcia trwałego sukcesu na rynku pracy.

3. Program studiów a możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

- 1) *„Realizowany program kształcenia umożliwi studentom osiągnięcie każdego z zakładanych celów i efektów kształcenia oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta”*

Przedstawiony program studiów w opinii ZO w zasadzie umożliwia osiągnięcie zapisanych w standardach kształcenia celów i efektów kształcenia, a także większości zakładanych efektów ujętych w nowych deskryptorach tego kierunku przygotowanych przez uczelnię. Plany studiów stacjonarnych I stopnia przewidują 6 semestrów kształcenia. Łączna liczba godzin wynosi dla każdej specjalności przekracza poziom przewidziany w standardzie dla kierunku „ekonomia”. Plan studiów obejmuje wszystkie przedmioty kształcenia podstawowego oraz kierunkowego. Łączna liczba godzin w grupie treści podstawowych wynosi 634, a kształcenia kierunkowego – 300. Każdy z przedmiotów realizowany jest w wymiarze co najmniej wymaganej liczby godzin. Grupa pozostałych obowiązkowych przedmiotów zawiera również wszystkie przedmioty przewidziane w części "Inne wymagania" standardu studiów I stopnia, w co najmniej minimalnym wymaganym wymiarze liczby godzin. Po I roku studiów coraz większą rolę odgrywają w siatce przedmiotów przedmioty specjalnościowe. Ich łączny wymiar wynosi 650-700 godzin w zależności od specjalności. Blok tych przedmiotów jest skonstruowany w taki sposób, że są to przedmioty wybieralne, co zaakcentowano w załączniku nr 10 do Raportu Samooceny.

Plan studiów niestacjonarnych I stopnia wypełnia z pewną nadwyżką standardowe wymogi. Plan ten posiada identyczną strukturę jak dla studiów stacjonarnych (oprócz "Wychowania fizycznego"), ale z mniejszą liczbą godzin dla części przedmiotów. Wymiar przedmiotów z grupy treści podstawowych oraz kierunkowych odpowiada wymaganiom określonym w standardzie. Godzinowy rozkład przedmiotów w toku studiów, w poszczególnych semestrach jest prawidłowy i bardzo wyrównany, zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych. Jedynie w ostatnim semestrze liczba godzin zajęć jest nieco mniejsza niż w poprzednich (120 zamiast 180), co wiąże się z potrzebą finalizacji pracy dyplomowej.

Pewne wątpliwości ekspertów PKA budzi zbyt duży udział wykładów w relacji do ćwiczeń. Jest to o tyle istotne, że efektywne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia - zwłaszcza w zakresie umiejętności i kompetencji społecznych – jest w pewnym stopniu zdeterminowane formą realizacji zajęć dydaktycznych.

Kierownictwo Uczelni sygnalizowało Zespołowi Oceniającemu dosyć pasywne postawy studentów przejawiane w trakcie studiów. Przykładem tej pasywności jest między innymi niewielkie zainteresowanie programami wymiany z uczelniami zagranicznymi. Studenci obawiają się, że nie sprostają wymogom prowadzenia swobodnej konwersacji w języku obcym. Niechętnie uczą się języka niemieckiego co ogranicza poziom współpracy z uczelniami niemieckimi. Aczkolwiek z przedstawionych wyjaśnień wynika, że partnerzy niemieccy z reguły są bardziej zainteresowani współpracą w obszarze kierunków technicznych a nie ekonomicznych. W programie zajęć brakuje również zajęć w językach obcych, przez co kompetencje językowe studentów nie są dostatecznie rozwijane. Na spotkaniu z ekspertem PKA część studentów sygnalizowała także brak zainteresowania udziałem w badaniach naukowych.

W opinii ZO warto modyfikować program studiów i formy prowadzenia zajęć i metody nauczania tak, aby zwiększać aktywność studentów. W szczególności warte rozważenia wydaje się wprowadzenie gier symulacyjnych, pracy w zespołach, rozwiązywania case'ów etc. ZO sugeruje zapraszanie wykładowców z zagranicy i przełamywanie obaw studentów przed uczestnictwem w zajęciach prowadzonych w języku obcym.

Program studiów stwarza możliwości indywidualizacji procesu kształcenia. Szczególnie uzdolnieni studenci, którzy osiągnęli w poprzednim roku akademickim średnią ocen co najmniej 4,0 mogą ubiegać się o możliwość studiowania według indywidualnego programu studiów, zgodnie z własnymi preferencjami. Program taki aprobuje Rada Instytutu, przy czym studia nie mogą trwać dłużej niż 6 semestrów. Program studiów stwarza również możliwości indywidualizacji procesu kształcenia studentów znajdujących się w trudnej sytuacji zdrowotnej i rodzinnej. Osoby niepełnosprawne, samotnie wychowujące dzieci oraz sprawujące opiekę nad członkiem rodziny mogą ubiegać się o indywidualną organizację studiów. Od 5 lat w Uczelni działa Pełnomocnik Rektora ds. Studentów Niepełnosprawnych, który dba o to aby osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności miały do pomocy opiekunów i wolontariuszy, aby mogły korzystać z zabiegów rehabilitacyjnych i przede wszystkim aby integrowały się z kolegami i koleżankami. Z opinii wyrażonych na spotkaniach z pracownikami wynika, iż w praktyce są w stanie zapewnić indywidualizację kształcenia z uwagi na niewielką grupę studentów, nawet jeśli nie dokonuje się to w sformalizowany sposób.

W całej Uczelni studiuje około 40 osób niepełnosprawnych, w tym kilka porusza się na wózkach inwalidzkich. W nowym budynku (mogącym pomieścić około 800 studentów) jest winda dla studentów niepełnosprawnych, a w starym dostępne jest urządzenie nazywane schodołazem, które umożliwia pokonywanie barier architektonicznych przez osoby poruszające się na wózkach. Do potrzeb niepełnosprawnych studentów przystosowana jest również biblioteka Uczelni. Wyposażono ją w nowoczesne biurko z elektronicznie regulowaną wysokością blatu i specjalnym komputerem wyposażonym w mysz i klawiaturę dla osób z zaburzeniami koordynacji ruchowej.

ZO PKA pozytywnie ocenia powyższe rozwiązania.

Oceniając program kształcenia na kierunku ekonomia z punktu widzenia nakładu pracy i czasu niezbędnego do osiągnięcia założonych efektów kształcenia należy stwierdzić, że rozkład punktów ECTS pomiędzy poszczególnymi semestrami i latami jest równomierny.

Każdemu przedmiotowi znajdującemu się w programie studiów przypisane są punkty, jednak ich wymiar należałoby ponownie przeanalizować, ponieważ liczba punktów przydzielanych do niektórych przedmiotów budzi pewne wątpliwości (np. Prawo bankowe – 1 punkt, Ochrona własności intelektualnej - 1 punkt).

Kolejność wszystkich przedmiotów składających się na program kierunku ekonomia tworzy logiczną sekwencję - od przedmiotów podstawowych i bardziej ogólnych do specjalistycznych.

Praktyki zawodowe odbywają się w miejscach sprofilowanych ze specjalnością, aby studenci mieli możliwość uzyskania materiałów źródłowych koniecznych do napisania pracy dyplomowej. Czas praktyk zawodowych, które są obowiązkowe zarówno dla studentów stacjonarnych jak i niestacjonarnych, wynosi 120 godzin po I i II roku studiów. Celem tych odbywających się na I roku jest zapoznanie się ze strukturą i kulturą organizacyjną przedsiębiorstwa, przepisami BHP, funkcjonowaniem wydziału finansowo-księgowego, zasadami archiwizacji danych, itp. Ważnym zagadnieniem jest również poznanie i przestrzeganie zasad etyki zawodowej. Z kolei głównym celem praktyk odbywanych w ramach danej specjalności na II roku studiów (u tego samego lub innego pracodawcy) jest pozyskanie danych empirycznych do pracy dyplomowej. Warto nadmienić, że niektórzy pracodawcy (np. BZ WBK S.A., KGHM) przyjmują studentów na staż, a po jego pomyślnym zakończeniu proponują podjęcie stałego zatrudnienia.

W BZ WBK S.A. zaproponowano aby zaliczanie praktyki zawodowej odbywało się przed komisją, w skład której oprócz opiekuna praktyk ze strony PWSZ wchodziłby opiekun praktyk z danej jednostki organizacyjnej. W opinii ZO PKA jest to propozycja zasługująca na poparcie i godna szczegółowego rozważenia i wdrożenia. Byłaby to nie tylko forma weryfikacji efektów praktyki, ale również doskonały sposób nabywania umiejętności z zakresu wystąpień publicznych i autoprezentacji.

Przedsiębiorstwa, w których odbywają się praktyki pozyskiwane są drogą osobistych i telefonicznych kontaktów inicjowanych przez osobę odpowiedzialną w Uczelni za praktyki studenckie, która tę czasochłonną pracę wykonuje z wielkim zaangażowaniem. Baza firm (około 30), w których studenci nabywają doświadczeń zawodowych w ramach praktyk jest systematycznie uaktualniana. Opiekun praktyk czuwa nad prawidłowością doboru miejsca praktyki zawodowej do wybranej przez studenta specjalności. Studenci odbywają praktyki w takich lokalnych przedsiębiorstwach i instytucjach jak: KGHM, VW, Senden Manufacturing Poland, lokalni przedsiębiorcy, Bank Zachodni, jednostki samorządu terytorialnego (urzędy gmin i powiatów), Zakłady Gospodarki Komunalnej, biura rachunkowe i podatkowe. Relatywnie mała liczba studentów, bezpośrednie kontakty z lokalnymi pracodawcami oraz dobra opieka merytoryczna opiekuna praktyk sprawia, że odbyte praktyki stanowią podstawę do przygotowania części empirycznej prac licencjackich studentów ocenianego kierunku. Z przeglądu tematów prac obronionych wynika, że tylko nieliczne z nich nie zawierają części empirycznej.

Na spotkaniu z ZO PKA pracodawcy ocenili dobrze system praktyk funkcjonujący w PWSZ. Zwrócili przy tym uwagę, że praktyka taka powinna trwać znacznie dłużej, co najmniej miesiąc. Wskazywali również, że w Niemczech przedsiębiorstwa nie chcą przyjmować na praktyki na czas krótszy niż 2 miesiące. Studenci również bardzo pozytywnie ocenili

organizację praktyk studenckich. Pewnym problemem są indywidualne sytuacje dotyczące zasad zwolnienia z praktyk. Uczelnia powinna wypracować w tym względzie bardziej jednoznaczne standardy postępowania. Pewnym niedociągnięciem jest również używanie w Raporcie Samooceny w odniesieniu do praktyk zawodowych błędnego terminu „praktyki doskonalące”.

Można uznać, iż aktualnie realizowany program kształcenia spełnia wymogi standardów MNSW i zapewnia realizację wyspecyfikowanych tam celów i zakładanych efektów kształcenia.

Proces kształcenia jest zorganizowany właściwie. Senat Uczelni zatwierdza z trzymiesięcznym wyprzedzeniem harmonogram roku akademickiego, w tym terminy zjazdów, sesji egzaminacyjnych i przerw świątecznych. Wykładowcy podają terminy dyżurów, w trakcie których studenci mogą konsultować się w istotnych dla nich kwestiach. Zajęcia dla kierunku ekonomia zaplanowane są dla studiów stacjonarnych w godzinach od 8.00 do 18.30, natomiast na studiach niestacjonarnych w ramach 10 zjazdów od 16.45 w piątki do 18.15 w niedziele. W planach studiów dość często występują „okienka”. Jeśli chodzi o formy zajęć to zaskakuje relatywnie duża liczba konwersatoriów, co może być ukrytą formą prowadzenia wykładów. Można uznać ich zasadność w tych przypadkach, kiedy prowadzone są przez praktyków gospodarczych.

2) *„Zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy zajęć oraz stosowane metody dydaktyczne tworzą spójną całość”.*

Zakładane efekty kształcenia, treści programowe formy i metody kształcenia odpowiadają standardom kształcenia i z tego punktu widzenia tworzą spójną całość. Struktura i kolejność przedmiotów składających się na program kształcenia na kierunku ekonomia tworzy logiczną sekwencję - od przedmiotów ogólnych do specjalistycznych. W sposób prawidłowy realizowane są w pierwszej kolejności przedmioty kształcenia podstawowego i kierunkowego. Cele przedmiotów zostały określone w sylabusach zgodnie z założeniami opisu sylwetki absolwenta, a treści programowe i metody dydaktyczne sformułowane dla poszczególnych przedmiotów odpowiadają celom kształcenia. Treści programowe, formy jak również metody dydaktyczne są ze sobą odpowiednio skorelowane. W zdecydowanej większości przypadków forma prowadzenia zajęć jest dopasowana do prezentowanych treści. Warto jednak w przyszłości umożliwić studentom zdobywanie umiejętności o charakterze praktycznym.

Aktualnie realizowany program oparty na tzw. standardach kształcenia z 2007 roku umożliwi realizację zakładanych celów. W związku z tym, że obecnie w Uczelni trwają prace nad budową „nowych” programów kształcenia dopasowanych do efektów opisanych w KRK pełną ocenę spójności zakładanych efektów z treściami, formami i metodami kształcenia, będzie można wykonać dopiero po zakończeniu tych prac.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego ocena: w pełni
Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) ZO pozytywnie ocenia program i organizację studiów zarówno z punktu widzenia zgodności ze standardami MNSW jak i możliwości zrealizowania zakładanych efektów kształcenia. Uwzględniając merytoryczne treści programu studiów, ocenę czasu trwania studiów i sposób określania nakładu pracy, w tym możliwości przenoszenia osiągnięć studenta, sposób organizowania i kontroli praktyk oraz organizację toku studiów można stwierdzić, że program studiów umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

2) ZO ocenia, że Uczelnia zapewnia kierunkową zgodność między efektami kształcenia opisanymi w standardach a treściami kształcenia, metodami dydaktycznymi i formami zajęć. Przyjęcie nowych deskryptorów efektów kształcenia niesie jednak konieczność gruntownego przejrzenia programu studiów i form jego realizacji w celu wyeliminowania zauważonych już przez ekspertów PKA usterek (zob. s. 5, 11).

4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zrealizowania celów edukacyjnych programu studiów.

1) *„Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji umożliwiając osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów realizacji danego programu”*

Instytut Ekonomiczny PWSZ w Głogowie obsługujący dydaktycznie oceniany kierunek zatrudnia 27 pracowników naukowo-dydaktycznych. Szczegółowa struktura zatrudnienia według tytułów i stopni naukowych oraz obszarów i dziedzin nauki przedstawiona jest w tabeli 1. Obszar nauk społecznych, do którego wchodzi oceniany kierunek, reprezentowany jest najliczniej – 17 pracowników (63,0%) posiadających kwalifikacje z trzech dyscyplin naukowych: ekonomii (15), nauk o zarządzaniu (1) i prawa (1). Kolejną grupę kwalifikacyjną tworzą przedstawiciele nauk humanistycznych – 7 osób (25,9%) wśród których znalazło się 1 historyk i 6 lektorów języków obcych (w tym 1 kulturoznawca literatury amerykańskiej). Najślabiej reprezentowana jest dziedzina nauk technicznych – 2 pracowników (7,4%) – informatycy. Szkoła zatrudnia też 1 przedstawiciela nauk medycznych (3,7%) – instruktora WF.

Taka konfiguracja struktury kwalifikacyjnej kadry prowadzącej zajęcia na ocenianym kierunku umożliwia osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia. Należy podkreślić, że kadra reprezentująca dziedzinę nauk ekonomicznych (15 osób) posiada wszechstronne kwalifikacje umożliwiające prowadzenie różnych przedmiotów (w tym także ilościowych: matematyka, statystyka, ekonometria) oraz duże doświadczenie praktyczne w zakresie ekonomii, finansów, rachunkowości, zarządzania. Relatywnie duży udział lektorów w strukturze zatrudnionej kadry należy również ocenić pozytywnie. Wynika to z dużej liczby grup językowych. Studenci mają do wyboru dwa języki obce (angielski i niemiecki) i trzy poziomy kształcenia: słabo zaawansowany, średnio zaawansowany i zaawansowany, w zależności od wyniku testu sprawdzającego znajomość języka obcego w momencie rozpoczęcia nauki w PWSZ.

Tabela 1. Struktura kwalifikacji kadry prowadzącej zajęcia na kierunku ekonomia

Tytuł lub stopień naukowy albo tytuł zawodowy	Liczba nauczycieli prowadzących zajęcia z tego reprezentujących									
	Ogółem	Obszar nauk społecznych				Obszar nauk humanistycznych			Obszar nauk ścisłych	Obszar nauk medycznych
		Dziedzina nauk ekonomicznych			prawo	Dziedzina nauk humanistycznych			Dziedzina nauk matematycznych	Dziedzina nauk o kulturze fizycznej
		ekonomia	finanse	nauki o zarządzaniu	prawo	historia	filozofia	kulturoznawstwo	informatyka	WF
prof.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
dr hab.	3	3 (3)	0	0	0	0	0	0	0	0
dr	13	12 (8)	0	0	0	1	0	0	0	0
mgr	11	0	0	1	1	0	5	1	2	1
Ogółem	27	15 (11)	0	1	1	1	5	1	2	1

W nawiasie dane dotyczące nauczycieli akademickich zaliczonych do minimum kadrowego

Załącznik nr 5 Nauczyciele akademicki realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe

2) „Dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry, zwłaszcza tworzącej minimum kadrowe, są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia; na kierunkach o profilu praktycznym w procesie kształcenia uczestniczą nauczyciele z doświadczeniem praktycznym, związanym z danym kierunkiem studiów”.

Do minimum kadrowego na ocenianym kierunku władze PWSZ zaliczyły 12 nauczycieli akademickich – 3 dr hab. oraz 9 pracowników ze stopniem naukowym doktora. Wszyscy oni są zatrudnieni na pełnym etacie oraz prowadzą na kierunku ekonomia zajęcia dydaktyczne w wymiarze większym niż określony w §8 ust. 3 rozporządzenia MNiSzW z dnia 27 lipca 2006 r. Jedna osoba (doktor) nie została przez Zespół Oceniający zaliczona do minimum kadrowego ze względu na skromny dorobek naukowy – w latach 2005-2011 opublikowała tylko dwa opracowania naukowe (choć oba w wydawnictwie zagranicznym – a więc też nie była zupełnie bierna naukowo). Dorobek pozostałych 11 nauczycieli akademickich jest bogaty i zgodny z zajęciami dydaktycznymi prowadzonymi w PWSZ. Pracownicy zaliczeni do minimum kadrowego posiadają ponadto duże doświadczenie zawodowe. Szczegółową charakterystykę ich dorobku zawiera załącznik nr 5. Wszyscy zatrudnieni są w PWSZ na podstawie umowy o pracę. Dla 5 pracowników PWSZ jest podstawowym miejscem pracy, a dla 6 dodatkowym.

Wszyscy pracownicy zaliczeni do minimum kadrowego reprezentują obszar nauk społecznych. Ich osiągnięcia naukowo-badawcze mieszczą się w ramach dziedziny nauk ekonomicznych. **Dorobek 9 osób można zaliczyć do zakresu kierunku „ekonomia”, a 2 osoby do dziedziny związanej z ocenianym kierunkiem.** Osoby tworzące minimum kadrowe reprezentują szerokie spektrum specjalności naukowych: mikro i makroekonomia, ekonometria, demografia i statystyka, polityka gospodarcza i społeczna, finanse publiczne i przedsiębiorstw, rachunkowość, zarządzanie jednostkami samorządu terytorialnego. Również doświadczenia praktyczne tych nauczycieli akademickich są bardzo zróżnicowane i obejmują różne sfery życia gospodarczego. Osoby zaliczane do minimum kadrowego

stanowią silny trzon kadry Instytutu Ekonomicznego zapewniający osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia.

Pracownicy tworzący minimum kadrowe dla ocenianego kierunku w pełni spełniają warunki formalne i merytoryczne. Świadczy o tym ich dorobek naukowy, doświadczenia praktyczne, wymiar prowadzonych zajęć dydaktycznych oraz ich zgodność z posiadanymi kwalifikacjami zawodowymi.

Kadra tworząca minimum kadrowe jest bardzo stabilna, zwłaszcza biorąc pod uwagę fakt, że pierwszy nabór studentów na kierunek ekonomia miał miejsce w roku akademickim 2006/2007. Spośród 11 osób zaliczonych przez Zespół Oceniający do minimum kadrowego aż 8 osób pracuje w PWSZ dłużej niż 6 lat, w tym wszyscy (3) samodzielni pracownicy naukowo-dydaktyczni. Pracę w PWSZ w 2004 r. podjęły 3 osoby, w 2005 r. 4 osoby i 1 osoba w 2006 r. Pozostałe trzy osoby „dołączyły” do kadry tworzącej minimum kadrowe w kolejnych latach. Istotny z punktu widzenia stabilności kadry i więzi ze Szkołą jest fakt, że dla 5 nauczycieli akademickich PWSZ jest podstawowym miejscem pracy. Stabilna i mocno powiązana ze Szkołą jest również pozostała kadra. Spośród 13 osób zatrudnionych na podstawie umowy o pracę 7 osób podjęło pracę w PWSZ w latach 2004-2006.

Relacje pomiędzy liczbą nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe a liczbą studentów kierunku ekonomia są bardzo korzystne. Przedstawiają się następująco:

- minimum kadrowe tworzy 3 dr hab. i 8 doktorów,
- liczba studentów kierunku ekonomia 248
- relacje wymagane przepisami prawa dla kierunku ekonomia – 1 do 160,
- relacje w PWSZ w Głogowie – 1 do 23,
- na jednego samodzielnego pracownika naukowo-dydaktycznego przypada 83 studentów.

Zajęcia dydaktyczne przewidziane programem studiów prowadzone są przez nauczycieli akademickich w zasadzie zgodnie z reprezentowanym przez nich obszarem (nauki społeczne), dziedziną (nauki ekonomiczne) i dyscyplinami naukowymi potwierdzonymi dyplomami i udokumentowanym dorobkiem naukowym. Szczegółowe informacje na ten temat zamieszczone są w załączniku nr 5. Zespół Oceniający zgłasza dwie wątpliwości dotyczące obsady zajęć dydaktycznych prowadzonych przez pracowników tworzących minimum kadrowe:

- 1) doktor ekonomii nieposiadający publikacji naukowych potwierdzających jego wiedzę i kwalifikacje z zakresu zarządzania prowadzi wykład i ćwiczenia z przedmiotu Podstawy zarządzania;
- 2) doktor ekonomii nieposiadający odpowiednich publikacji z zakresu socjologii prowadzi wykład z przedmiotu Socjologia.

Z kolei w grupie pozostałych nauczycieli akademickich zastrzeżenia budzi obsada i forma prowadzenia kilku przedmiotów prowadzonych przez magistrów. Dotyczy to następujących przedmiotów: Audyt i kontrola zarządcza (24 godz. konwersatoriów + 48 godz. ćwiczeń), Controlling (24 godz. konwersatoriów + 24 godz. ćwiczeń), Prawo (45 godz. konwersatoriów + 45 godz. ćwiczeń), Prawo bankowe (24 godz. konwersatoriów), Prawo gospodarcze (48 godz. konwersatoriów), Zamówienia publiczne i partnerstwo publiczno-prawne (48 godz.

konwersatoriów). Z planów zajęć, a także sylabusów dołączonych do „Raportu samooceny” wynika, że wymienione przedmioty (z wyjątkiem Zamówień publicznych) powinny być realizowane w formie wykładów i ćwiczeń. Zespół Oceniający uważa zatem, że konwersatoria wprowadzone zostały po to, aby uniknąć zarzutu, że magister prowadzi wykłady. Rozwiązanie przyjęte w ocenianej jednostce jest jednak niekonsekwentne – czym bowiem różni się konwersatorium od ćwiczenia jeżeli przedmiot prowadzony jest przez tę samą osobę?

Zespół Oceniający proponuje zmianę obsady wykładów z wymienionych przedmiotów i zastąpienie magistrów wykładowcami ze stopniem naukowym co najmniej doktora, bądź też rezygnację z dwóch form ich prowadzenia (konwersatoria i ćwiczenia).

Podczas oceny programowej Zespół Oceniający przeprowadził hospitację 5 zajęć dydaktycznych (jedne nie odbyły się z powodu zmiany planu zajęć). Wszystkie zajęcia były prowadzone na dobrym poziomie merytorycznym i metodycznym. Sale wykładowe i ćwiczenia są wyposażone w sprzęt multimedialny wykorzystywany podczas zajęć.

Załącznik nr 6 Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena.

3) „Jednostka prowadzi politykę kadrową sprzyjającą podnoszeniu kwalifikacji i zapewnia pracownikom warunki rozwoju naukowego i dydaktycznego, w tym także przez wymianę z uczelniami i jednostkami naukowo-badawczymi w kraju i za granicą”.

Zgodnie ze Statutem PWSZ nauczyciele akademicy ulegają ocenie co 4 lata. Oceny dokonuje dyrektor Instytutu. Z karty ocen wynika, że bierze pod uwagę wyniki ankiety ewaluacyjnej przeprowadzanej wśród studentów oraz działalność naukowo-badawczą i zaangażowanie na rzecz Instytutu i Uczelni. Z udostępnionych Zespołowi Oceniającemu kart ocen pracowników oraz z rozmów z dyrektorem i innymi pracownikami odnosimy wrażenie, że kryteria oceny nie są jasno określone. Z dokumentów i przeprowadzonych rozmów nie jest też jasne jak wyniki ocen poszczególnych pracowników przekładają się na politykę kadrową i system motywacyjny (nagrody i kary) prowadzony w Instytucie.

Jednym z instrumentów oceny kadry dydaktycznej są hospitacje przeprowadzane wśród pracowników. Z przeglądu arkuszy hospitacyjnych wynika, że często doktorzy hospitują innych doktorów. W opinii Zespołu Oceniającego sytuacja taka jest dopuszczalna w przypadku występowania podległości służbowej, np. doktor – wykładowca hospituje doktorów prowadzących ćwiczenia do jego wykładu. W pozostałych przypadkach doktorzy powinni być hospitowani przez samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych.

Obecnie w PWSZ uchwałą Senatu z dnia 9 grudnia 2011 r. wdrażany jest „Uczelniany system oceny i doskonalenia jakości kształcenia przygotowany i wdrożony w PWSZ w Głogowie”. System ten ma funkcjonować od roku akad. 2012/2013. Fragment dotyczący procedur i kryteriów doboru oraz weryfikacji kadry dydaktycznej zakłada, że „ocena pracowników dydaktycznych składa się z kilku zasadniczych elementów, takich jak:

- 1) realizowana w cyklu dwuletnim ustawowa ocena pracowników,

- 2) okresowa ocena ankietowa realizowanych przez pracownika zajęć dydaktycznych,
- 3) epizodyczna, pozaankietowa ocena zajęć w formie skarg, pochwał czy innych rozwiązań,
- 4) planowana ekspercka ocena zajęć w postaci hospitacji,
- 5) bieżąca, coroczna pisemna ocena przełożonych,
- 6) ocena konkursowa związana z okresowymi wyróżnieniami” (s. 7-8).

W dokumencie nie określono jednak jakie kryteria będą uwzględnione przy dokonywaniu oceny w w/w przekrojach, jaki wpływ będą miały przyjęte kryteria na ogólną ocenę oraz jak oceny będą wpływały na politykę kadrową Uczelni (nagrody i sankcje). W opinii Zespołu Oceniającego ten fragment uchwały wymaga dopracowania, uszczegółowienia i uwzględnienia powyższych uwag.

Rozwojowi kadry naukowo-dydaktycznej służą organizowane przez PWSZ konferencje naukowe, trwała współpraca z innymi uczelniami, wyjazdy szkoleniowe w ramach programu Erasmus (na krótkookresowe pobyty wyjechało kilka osób) i własne wydawnictwo naukowe. Wymienione formy wsparcia znajdują odbicie w bogatym dorobku publikacyjnym pracowników PWSZ. Uczelnia wspiera też młodych pracowników naukowych podejmujących pracę w Uczelni i przygotowujących rozprawy naukowe. Poza wymienionymi formami wsparcia młodzi pracownicy mogą liczyć na współfinansowanie wyjazdów na seminaria doktoranckie i współfinansowanie przewodu doktorskiego. Są to inicjatywy skuteczne (PWSZ ma już własnych doktorów) i godne rozpowszechnienia. Zespół Oceniający zauważył jednak, że młodzi pracownicy naukowo-dydaktyczni oprócz wysokiego pensum dydaktycznego (360 godzin) prowadzą zajęcia z kilku (często niepowiązanych ze sobą tematycznie przedmiotów), a ponadto obciążani są dodatkowymi obowiązkami, takimi jak np. udział w przygotowaniu konferencji naukowych, opieka nad praktykami studenckimi. Postulujemy uwzględnienie tych prac przy dokonywaniu oceny pracowników oraz obniżenie godzin zajęć dydaktycznych.

W spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA uczestniczyło 13 nauczycieli akademickich. Uczestnicy spotkania podkreślali atuty Uczelni: dobra stabilna kadra wywodząca się z UE we Wrocławiu, posiadanie „własnych” doktorów (dla których PWSZ jest podstawowym miejscem pracy) silnie związanych z Uczelnią, środowiskiem gospodarczym i władzami regionu oraz posiadających doświadczenie zawodowe przydatne w pracy dydaktycznej, kontakty zagraniczne, zwłaszcza z ośrodkami niemieckimi, praca ze studentami w małych grupach dająca satysfakcję i efekty (absolwenci dobrze sobie radzą na studiach magisterskich w UE we Wrocławiu). Na pytanie Przewodniczącego ZO PKA dotyczące wizji absolwenta kierunku ekonomia PWSZ w Głogowie oraz zaangażowania pracowników w działania dotyczące wewnętrznego systemu zapewniającego jakość kształcenia i KRK udzielono ogólnikowych odpowiedzi. W zasadzie uczestnicy spotkania nie mieli wyraźnego poglądu w sprawie przyszłego profilu kształcenia: ogólniakademicki (i dobre przygotowanie do studiów II stopnia), czy praktyczny, ukierunkowany na potrzeby lokalnego rynku pracy. Poza przygotowaniem nowej wersji sylabusu kadra akademicka (z wyjątkiem autorów „Raportu Samooceny”) w niewielkim stopniu była włączona w prace nad opracowaniem celów i efektów kształcenia oraz strategii Uczelni na lata 2009 - 2013.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego: w pełni
Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Do minimum kadrowego zaliczono 11 osób, 3 samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych i 8 doktorów, czyli 2 osoby dodatkowo ponad wymagane minimum. Problemem z jakim boryka się Uczelnia jest brak własnej kadry profesorów i doktorów habilitowanych
- 2) Kadra jest dobrze przygotowana, struktura kwalifikacji osób prowadzących zajęcia umożliwia osiągnięcie zakładanych celów dydaktycznych. Bardzo korzystna relacja między liczbą pracowników naukowo-dydaktycznych a liczbą studentów tworzy warunki do osiągania wysokiej jakości kształcenia.
- 3) Uczelnia dba o rozwój naukowo-dydaktyczny kadry, ale nie wypracowano jednoznacznych kryteriów oceny pracowników naukowo-dydaktycznych. Eksperti PKA rekomendują opracowanie klarownych zasad oceniania pracowników naukowo-dydaktycznych. Okazję do tego stwarzają prowadzone prace nad doskonaleniem wewnętrznego systemu oceny jakości kształcenia.

5. „Jednostka dysponuje właściwą infrastrukturą dydaktyczną i naukową zapewniającą realizację zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych”.

PWSZ w Głogowie ma bardzo dobrą bazę dydaktyczną. Obecnie zajęcia dydaktyczne są prowadzone w budynku A. Znajduje się w nim 16 sal dydaktycznych (13 sal ćwiczeniowych wyposażonych w rzutniki pisma i sprzęt audiowizualny + 3 sale wykładowe wyposażone w sprzęt audiowizualny oraz nagłaśniający, mające pomieścić łącznie 414 słuchaczy) oraz 6 pracowni komputerowych wyposażonych w nowoczesne zestawy komputerowe z monitorami. Od nowego roku akademickiego zostanie oddany do użytku budynek B, w którym poza salami ćwiczeniowymi i pracownią komputerową znajduje się aula wykładowa mogąca pomieścić 150 słuchaczy oraz nowoczesna sala rekreacyjna.

Zasoby biblioteczne obejmują 16 649 książek, z tego 7 034 z zakresu ekonomii (bez przedmiotów interdyscyplinarnych) oraz 59 tytułów czasopism objętych stałą prenumeratą, z czego 37 czasopism z zakresu nauk ekonomicznych (brakuje jednak m.in. „Gospodarki Narodowej”). Biblioteka jest dobrze skomputeryzowana. Posiada 14 stanowisk komputerowych (10 nowoczesnych terminali LANEO PREMIUM LT 210,4 stanowiska komputerowe klasy PC DTK CUATRO 915) oraz nowoczesny skaner formatu A3. Czytelnia naukowa liczy 44 miejsca oraz planuje się jej poszerzenie o dodatkowe miejsca. Zapewniono dostęp do baz danych typu on-line, w tym anglojęzycznych – ELSEVIER, EBSCO, WEB OF KNOWLEDGE, SPRINGER, SCOPUS, WILEY & BLACKWELL.

Posiadana przez PWSZ baza dydaktyczna i naukowa umożliwia realizację zakładanych efektów kształcenia i prowadzenia badań naukowych. Studenci dobrze oceniają bazę dydaktyczną Uczelni. W trakcie spotkania z zespołem akredytującym studenci zwracali uwagę na funkcjonalne sale wykładowe, które są wyposażone w nowoczesny sprzęt multimedialny. Na terenie całej Uczelni istnieje możliwość dostępu do Internetu oraz komputerów. Studenci kierunku ekonomia uważają jednak księgozbiór biblioteki i czytelni za

niepełny. Zwracali uwagę, że część specjalistycznych podręczników dostępna jest jedynie w kilku egzemplarzach a ich zakup jest bardzo kosztowny. Bardzo częste są przypadki wypożyczenia wszystkich egzemplarzy przez studentów studiów niestacjonarnych, którzy mają zajęcia wcześniej niż studenci studiów stacjonarnych. Dobrym rozwiązaniem mógłby być podział księgozbioru na dwie części, z których każda dostępna byłaby dla studentów innych trybów kształcenia.

Dziekanat i biblioteka znajdują się na parterze w budynku A. W czytelni znajduje się stanowisko komputerowe przystosowane dla osób niepełnosprawnych, biurko z regulowaną elektronicznie wysokością blatu dla osób poruszających się na wózkach, monitor LCD 21', mysz typu Big Track, nakładka na klawiaturę dla osób mających trudności z koordynacją ruchową oraz darmowy radiowy punkt dostępowy HOT SPOT do sieci Internet. Do przemieszczania się na piętro służy schodolaz. Na wyposażeniu Szkoły są też wózki inwalidzkie. Budynek B posiada infrastrukturę w pełni dostosowaną do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Infrastruktura dydaktyczna w opinii studentów nie jest wystarczająco dostosowana do potrzeb studentów z niepełnosprawnościami. Pomimo, że Uczelnia dysponuje podnośnikiem platformowym, to jest on jednak niewystarczający do przetransportowania wszystkich studentów tego wymagających. Studenci już kilkakrotnie zgłaszali swoje uwagi dotyczące przystosowania Uczelni do ich potrzeb, prosili o takie zaprojektowanie planów studiów, aby w danym dniu wszystkie zajęcia odbywały się na jednym piętrze. W ich opinii sytuacja w obecnym roku akademickim jedynie się pogorszyła i zajęcia odbywają się na kilku piętrach, w tym na najwyższym. Bardzo często zdarzają się sytuacje, że studentom niepełnosprawnym nie ma kto pomóc. Studenci w trakcie spotkania z zespołem akredytującym zasugerowali, że rozwiązaniem problemu mogłoby być takie zaprojektowanie planu studiów, aby studenci z niepełnosprawnościami nie musieli kilkakrotnie w trakcie dnia zmieniać pięter. Rozwiązaniem mogłoby być również zatrudnienie asystentów osób niepełnosprawnych, którzy zajęliby się pomocą osobom tego wymagającym.

W opinii ZO kierownictwo Uczelni przez podjęcie tych działań może stosunkowo łatwo usunąć te organizacyjne mankamenty.

Rozwój infrastruktury (oddanie budynku B do użytkowania, planowana rozbudowa biblioteki i czytelni, nowe pracownie komputerowe) jest w pełni zgodny z planowanym rozwojem kierunku „ekonomia”. Instytut Ekonomiczny nie dysponuje własnym budżetem, ale według informacji jego dyrektora nigdy nie odczuwał ze strony władz PWSZ ograniczeń związanych z finansowaniem bazy dydaktycznej.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego ocena: wyróżniająca
Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium

W opinii ZO PKA j infrastruktura dydaktyczno-naukowa w pełni umożliwia realizację zakładanych efektów kształcenia i przewyższa poziom spotykany w większości uczelni. Wskazane w raporcie niedociągnięcia dotyczące utrudnień dla niepełnosprawnych zostaną

rozwiązane wraz z uruchomieniem od roku akademickiego 2012/2013 drugiego budynku, który w pełni jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych.

6. „Jednostka prowadzi badania naukowe w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów”.

Uczelnia oferująca kształcenie na 1 stopniu formalnie nie jest zobowiązana prowadzenia badań naukowych. W wizytowanej jednostce poza osiągnięciami indywidualnymi odnotowanymi w załączniku nr 5 do dorobku badawczego można zaliczyć:

- 1) pięć konferencji organizowanych (lub współorganizowanych) przez Instytut Ekonomiczny, z tego dwie konferencje z partnerami niemieckimi,
- 2) realizację trzech projektów współfinansowanych z funduszy UE dotyczących poprawy jakości kształcenia i wzmacniania więzi studentów z pracodawcami,
- 3) działalność wydawniczą PWSZ (m.in. książka pod red. A. Jeżowskiego, Ekonomiczne determinanty efektywności w edukacji, Głogów 2007).

Kadra akademicka Instytutu Ekonomicznego wykazuje też dużą aktywność popularyzatorską oraz podejmuje działania na rzecz integracji z regionem. Od 2008 r. każdego roku organizowane są Głogowskie Dni Nauki i Sztuki na których pracownicy Instytutu wygłosili 14 wykładów.

Realizowane badania i projekty podnoszą wiedzę i doświadczenia pracowników i wpływają pozytywnie na jakość kształcenia. W ramach projektu „Krok do sukcesu – zwiększanie potencjału dydaktycznego uczelni” 12 pracowników dydaktycznych wzięło udział w wyjeździe studyjnym do Grimsby. Mieli tam okazję do zapoznania się z nowoczesnymi technikami informacyjnymi oraz doskonalenia znajomości języka angielskiego. Projekty realizowane z funduszy UE dają bezpośrednią korzyść studentom, m.in. poprzez organizację zajęć wyrównawczych z matematyki, uczenie studentów postaw autoprezentacji, konsultacje z doradcami zawodowymi, rozwijanie umiejętności pracy zespołowej oraz praktykowanie komunikacji interpersonalnej, a w szczególności wystąpień publicznych.

Jednak studenci sygnalizowali, że Władze wizytowanej jednostki nie stwarzają możliwości uczestnictwa w badaniach naukowych. Z taką inicjatywą bardzo często wychodzą sami wykładowcy zapraszając studentów do współpracy przy ich własnych badaniach. Nie wszyscy studenci są zainteresowani rozwojem naukowym ponieważ bardziej interesuje ich uzyskanie niezbędnych umiejętności cenionych na lokalnym rynku pracy. Wiąże się to ze specyficznym otoczeniem gospodarczo – społecznym Uczelni, które wymaga przede wszystkim przygotowania studentów do wymogów lokalnego rynku pracy. Studenci zwracali uwagę, że współpraca Uczelni z instytucjami zewnętrznymi nie dotyczy ich kierunku.

Kadra dydaktyczna ocenianego kierunku wywodzi się głównie z Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. W naturalny sposób sprzyja to utrzymywaniu kontaktów naukowych z tym środowiskiem, wybieraniu promotorów prac doktorskich itp. Szkoła utrzymuje kontakty z przedsiębiorstwami i instytucjami z otoczenia gospodarczego i społecznego, głównie jako podmiotami w których studenci odbywają praktyki zawodowe, a następnie poszukują pracy. Współpraca ta usprawnia proces dydaktyczny, ale nie ma wyraźnego związku z poprawą wyposażenia technicznego Szkoły.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego: z uwagi na brak wymogu prowadzenia badań naukowych w jednostce prowadzącej studia I stopnia ZO odstępuje od oceny końcowej tego kryterium

7. Uczelnia zapewnia studentom właściwe wsparcie w procesie uczenia się.

1) „Zasady i procedury rekrutacji studentów są przejrzyste, uwzględniają zasadę równych szans i zapewniają właściwą selekcję kandydatów na dany kierunek studiów”.

Zasady rekrutacji na kierunki studiów prowadzone w PWSZ w Głogowie w roku akademickim 2011/2012 określiła Uchwała Senatu nr 135/XXXII/10 z dnia 21 maja 2010 roku oraz Uchwała Senatu nr 161/XXXII/10 z dnia 29 czerwca 2011 (załącznik 6 do Raportu Samooceny). Informacje o zasadach i trybie przyjmowania kandydatów na I rok studiów dostępne są również na stronie internetowej Uczelni oraz w studenckim czasopiśmie „PWSZetka”.

Warunkiem przystąpienia do rekrutacji jest złożenie wymaganych dokumentów, a o przyjęciu na studia decyduje kolejność zgłoszeń. W przypadku przekroczenia limitów naboru podstawą przyjęcia jest ranking kandydatów ze względu na oceny uzyskane na egzaminie maturalnym z dwóch przedmiotów: język obcy oraz do wyboru: matematyka/geografia. Postępowanie kwalifikacyjne przeprowadza Instytutowa Komisja Rekrutacyjna. Wymienione Uchwały określają również zasady naboru kandydatów, którzy ukończyli szkołę średnią za granicą. Sformułowane zasady rekrutacji nie zawierają zapisów dyskryminujących. Biorąc pod uwagę obecną, liczbę grup oraz potencjał dydaktyczny i kadrowy przyjęte zasady rekrutacji odpowiadają możliwościom realizacji procesu kształcenia na kierunku ekonomia i nie odbiegają od powszechnie akceptowanych standardów.

Studenci pozytywnie oceniają proces rekrutacji na studia w PWSZ w Głogowie. Uważają, że zasady umożliwiają uczestniczenie w rekrutacji zarówno absolwentom liceów ogólnokształcących, jak i szkół średnich o profilu ekonomicznym. Ich zdaniem procedura konkursu świadectw maturalnych zapewnia równe szanse wszystkim osobom uczestniczącym w procesie rekrutacji.

2) „System oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, zawiera standardowe wymagania i zapewnia przejrzystość oraz obiektywizm formułowania ocen”.

Stosowany w Uczelni system oceny pracy studentów jest wewnętrznie spójny i przejrzysty. Standaryzacja oceniania wynika z postanowień zawartych w Regulaminie Studiów PWSZ w Głogowie. System oceny wyników nauczania umożliwia obiektywną ocenę osiągnięć studentów. Analiza struktury ocen z wybranych prac kontrolnych i egzaminacyjnych skłania do wniosku, że o ile struktura ocen z zaliczeń i egzaminów jest prawidłowa, to część ocen prac dyplomowych jest zawyżona. System oceny osiągnięć pozytywnie oceniany jest przez studentów. Zapewniony mają dostęp do prac zaliczeniowych i egzaminacyjnych, mogą uzyskać informacje na temat popełnianych błędów. Studenci znają zasady przystępowania do egzaminów poprawkowych oraz egzaminu komisyjnego, które określa Regulamin Studiów. W trakcie egzaminu komisyjnego student ma prawo do obecności przedstawiciela samorządu studentów i zasada ta jest przestrzegana.

Zespół Oceniający sugeruje nauczycielom akademickim wprowadzanie takich rozwiązań, które w większym niż dotychczas stopniu premiowałyby studentów pilnych i wymuszały na studentach niesumiennych częstsze korzystanie z literatury naukowej, zwłaszcza czasopism naukowych a nie źródeł typu wikipedia. Sugerujemy także wypracowanie lepszych sposobów zapoznawania studentów z deklarowanymi efektami kształcenia dla kierunku.

3) *„Struktura i organizacja programu ocenianego kierunku studiów sprzyja krajowej i międzynarodowej mobilności studentów”.*

Uczelnia zapewnia studentom wizytowanego kierunku możliwość uczestnictwa w programie Erasmus. Studenci wiedzą, że mogą uzyskać informacje o tym programie a także pomoc w wyjazdach w Dziale Współpracy z Zagranicą oraz u koordynatorów programu. Wszystkie informacje dotyczące wymiany i programu znajdują się również na stronie internetowej Uczelni. Szkoła stwarza też możliwości wyjazdów studentów za granicę w ramach umów partnerskich z uczelniami w Grimsby i Weingarten. Z umów partnerskich korzystali nauczyciele akademicy, którzy wyjeżdżając do Grimsby i Weingarten uczestniczyli w zajęciach prowadzonych na uczelniach zagranicznych, zapoznawali się z ich programami, wymieniali doświadczenia doskonalili znajomość języka angielskiego. Skala wymiany jest studenckiej jest niewielka. W ciągu ostatnich trzech lat w ramach programu „Erasmus” za granicę wyjechało zaledwie 12 studentów. Studenci, którzy uczestniczyli w programie Erasmus podkreślali, że dzięki wymianie mieli okazję zweryfikowania swojej wiedzy i umiejętności. Zwracali uwagę przede wszystkim na rozwój kompetencji społecznych. Studenci pytani o przyczyny bardzo małego zainteresowania wymianą zagraniczną zwracali uwagę na strach przed wyjazdem, problemy z nadrobieniem materiału potrzebnego do zajęć w kolejnym semestrze oraz słabe przygotowanie językowe. W tym kontekście wskazywali brak wykorzystywania fachowego słownictwa w trakcie lektoratów
Uczelnia nie uczestniczy w programie wymiany krajowej MOST.

Eksperti PKA sugerują przeprowadzenie analizy efektywności nauczania języków obcych w celu zwiększenia stopnia opanowania języka obcego na zakładanym w programie poziomie. Nieodzownym wydaje się podjęcie innych inicjatyw zwiększających stopień umiędzynarodowienia kształcenia na ocenianym kierunku.

4) *„System pomocy naukowej, dydaktycznej i materialnej sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów oraz skutecznemu osiągnięciu założonych efektów kształcenia”.*

Studenci podejmujący studia w PWSZ mogą liczyć na różne formy wsparcia:

- wyznaczani są opiekunowie roku,
- organizowane są zajęcia dokształcające z matematyki,
- istnieje możliwość studiowania według indywidualnego planu studiów i programu nauczania oraz indywidualnej organizacji studiów,
- podejmowane są liczne działania mające na celu zwiększenie dostępności studiów dla niepełnosprawnych (od listopada 2007 r. działa Pełnomocnik Rektora ds. Studentów Niepełnosprawnych),

Studenci pozytywnie ocenili system opieki naukowej i dydaktycznej. Ćwiczenia, lektoraty i seminaria prowadzone są w niezbyt licznych grupach, co sprzyja nawiązywaniu bezpośrednich kontaktów z nauczycielami akademickimi. Dużą pomoc w nauce stanowią materiały dydaktyczne udostępniane przez niektórych wykładowców przez Internet. Kadra dydaktyczna jest oceniana dobrze, wykładowcy są zawsze przygotowani do zajęć. Studenci cenią zróżnicowane formy zajęć, doświadczenie praktyczne wykładowców, z możliwością kontaktu z prowadzącymi zajęcia na konsultacjach w dogodnych dla nich godzinach lub poprzez pocztę elektroniczną. Problemem są spóźnienia oraz odwoływanie zajęć, które nie są wcześniej zgłaszane, informacje o tym są zamieszczane z dużym opóźnieniem na stronie internetowej.

Studenci wizytowanego kierunku korzystają z możliwości indywidualizacji studiów poprzez indywidualny plan studiów, program nauczania oraz indywidualną organizację studiów. Zasady dyplomowania są znane w gronie studentów. Problem stanowi niewielka liczba promotorów, z których nie wszyscy są studentom wcześniej znani oraz duża liczba dyplomantów przypadająca na jednego promotora. Studenci wyrazili opinię, że zdarzają się promotorzy, którzy nie są przygotowani do prowadzenia seminarium, całość zajęć poświęcają na bardzo powierzchowne sprawdzanie prac. W opinii studentów system informowania wymaga zdecydowanej poprawy, ponieważ bardzo często w sekretariacie Instytucie otrzymują sprzeczne lub nieaktualne informacje. Kultura osobista pracowników jest natomiast oceniana przez nich na bardzo wysokim poziomie. Studenci szczególnie cenią dostępność oraz wysokie kompetencje Władz Instytutu.

Zasady odpłatności za studia określa *Zarządzenie nr 13/2012 Rektora Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Głogowie z dnia 10.02.2012 r. w sprawie wysokości opłat za świadczone usługi edukacyjne oraz w sprawie innych opłat w roku akademickim 2011/2012*. Studenci zwracali uwagę, że nie są zapoznawani z aktami prawnymi regulującymi opłaty za świadczone usługi edukacyjne. Uczelnia nie rozpoczęła jak dotąd podpisywania umów cywilno-prawnych ze studentami studiów stacjonarnych. Udostępnione w trakcie wizytacji losowo wybrane umowy nie zawierają klauzul uznanych przez UOKiK za niedozwolone.

Przyznawanie świadczeń pomocy materialnej odbywa się na podstawie *Regulaminu przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej studentom Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Głogowie*, które stanowi załącznik do Zarządzenia Rektora PWSZ w Głogowie nr 23/2011 z dnia 23 września 2011 r. Regulamin obejmuje wszystkie rodzaje świadczeń pomocy materialnej przewidziane w art. 173 ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Podziału dotacji ze środków funduszu pomocy materialnej dokonuje Rektor w porozumieniu z przedstawicielami samorządu, co jest zgodne z art. 174 ust. 2 Ustawy. Zgodnie z art. 174 ust. 4 ustawy podział dotacji uwzględnia proporcję między stypendiami socjalnymi a stypendiami rektora dla najlepszych studentów.

Instytutowa Komisja Stypendialna oraz Odwoławcza Komisja Stypendialna są powoływane z w zgodzie z ze stosownymi zapisami ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Decyzje podejmowane w sprawach przyznawania pomocy materialnej zawierają wszystkie elementy określone w Kodeksie Postępowania Administracyjnego.

Studenci wizytowanego kierunku uznają sposób przyznawania i wypłacania świadczeń za bardzo sprawny i w pełni przejrzysty. Zasady są im w pełni znane, wszystkie informacje znajdują się na stronie internetowej Uczelni oraz w sekretariacie Instytutu. System pomocy materialnej w wizytowanej jednostce ZO uznaje za bardzo dobry.

Na Uczelni istnieje Samorząd Studentów, który działa na podstawie Regulaminu Samorządu Studentów Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Głogowie. Przepisy Regulaminu są skonstruowane poprawnie i w sposób jasny określają wybór, funkcjonowanie oraz kompetencje poszczególnych organów samorządu studentów. Samorząd opiniuje w formie uchwał Regulamin Studiów, Regulamin przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej oraz decyzje Rektora o podziale funduszu pomocy materialnej. Liczba przedstawicieli studentów w Senacie Uczelni spełnia wymóg określony w art. 61 ust. 3 ustawy, również liczba przedstawicieli studentów w Radzie Instytutu spełnia wymóg art. 67 ust. 4 ustawy mówiący o co najmniej 20% przedstawicielstwie odpowiednio w senacie i radzie podstawowej jednostki organizacyjnej. Samorząd Studentów posiada własne biuro. Przedstawiciele Samorządu narzekali na zbyt małe fundusze, w tym roku dodatkowo zmniejszone, które ograniczają możliwość realizacji wielu inicjatyw.

Tylko kilku studentów korzystało z pomocy Akademickiego Biura Karier i stwierdziło, że promocja jego działalności jest niewystarczająca. Uważają oni również, że brak współpracy z otoczeniem gospodarczym, ogranicza możliwość ich rozwoju.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego ocena: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Procedura rekrutacji jest prawidłowa uregulowana w sposób kompleksowy przez uchwały Senatu PWSZW. Stworzone zostały podstawy selekcji kandydatów na studia, ale tylko w sytuacji nadwyżki kandydatów nad liczbą miejsc.

2) System oceny osiągnięć umożliwia obiektywną ocenę pracy studentów zarówno na etapie zaliczania poszczególnych kolokwiów, egzaminów przedmiotowych jak i – w mniejszym stopniu - egzaminu końcowego. Nie budzi on również większych zastrzeżeń studentów. Sygnalizują jednak, że nie zawsze są zapoznawani z zakładanymi efektami kształcenia dla całego kierunku a nawet z dotychczas obowiązującymi standardami kształcenia. W opinii ekspertów PKA system mógłby w większym stopniu motywować studentów do uczenia się i osiągnięcia efektów na wyższym, niż podstawowy, poziomie.

3) Umiejdzynarodowienie kształcenia i mobilność studentów oraz kadry należy do słabszych obszarów kształcenia. ZO PKA rekomenduje podjęcia przez władze Instytutu Ekonomicznego zdecydowanych działań zmierzających do włączenia studentów w programy wymiany krajowej i zagranicznej.

4) Pomimo kilku problemów, studenci dobrze oceniają system opieki naukowej i dydaktycznej. Chwalą opiekę dydaktyczną, indywidualne podejście do studentów. Przedstawiciele samorządu skarżą się na ograniczone środki finansowe utrudniające

realizację ich planów. Poprawy wymaga system informowania studentów, ograniczenie liczby dyplomantów pracujących z jednym promotorem.

8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

1) „Jednostka wypracowała przejrzystą strukturę zarządzania kierunkiem studiów oraz dokonuje systematycznej, kompleksowej oceny efektów kształcenia; wyniki tej oceny stanowią podstawę rewizji programu studiów oraz metod jego realizacji zorientowanej na doskonalenie jakości jego końcowych efektów”.

Zarządzanie kierunkiem ekonomia odbywa się na dwóch poziomach: dyrektora Instytutu, który jest władzą wykonawczą i Rady Instytutu pełniące funkcję doradczą i opiniującą. W związku z intensyfikacją prac nad doskonaleniem jakości kształcenia powołano Instytutowego Koordynatora ds. Jakości Kształcenia. W PWSZ opracowano „Uczelniany system oceny i doskonalenia jakości kształcenia przygotowany i wdrożony na PWSZ w Głogowie” (uchwała Senatu z 9.12.2011 roku). Poprzednio stosowano różne elementy systemu jakościowego, w tym ankiety studenckie i hospitacje. Późne opracowanie nowego systemu tłumaczone jest oczekiwaniem na wszystkie regulacje nowego systemu akredytacji i warunków prowadzenia studiów. W dokumencie tym przedstawiono system oceny studentów, nauczycieli akademickich oraz pracowników administracji i technicznych, harmonogram realizacji systemu oceny oraz kierunku jego doskonalenia. Powstanie takiego dokumentu należy ocenić pozytywnie jako istotny krok w kierunku podnoszenia jakości kształcenia. W opinii Zespołu Oceniającego wymaga on jednak uściślenia i wyraźniejszego sprecyzowania kryteriów oceny pracowników. W dokumencie nie znalazły się też istotne kwestie, m.in. dotyczące: (1) prac nad doskonaleniem programu kształcenia (z opinii zebranych podczas wizytacji wynika, że nie ma jednoznacznej opinii nauczycieli dotyczących profilu kształcenia: ogólnoakademicki czy praktyczny, ale studenci preferują profil praktyczny), (2) oceny efektów kształcenia z punktu widzenia potrzeb rynku pracy (w dokumencie nie wskazano na potrzebę badania losów absolwentów i oceny ich wiedzy, umiejętności i postaw z punktu widzenia wymogów lokalnego rynku pracy). Można uznać to za przeoczenie autorów tego systemu, ponieważ przygotowano już koncepcję badań losów zawodowych absolwentów.

Opracowany w PWSZ system zapewnienia jakości kształcenia kładzie nacisk na podmioty podlegające ocenie (studenci, nauczyciele akademicy i personel administracyjno-techniczny) oraz instrumenty oceny. Uszczegółowienia i sprecyzowania wymagają natomiast mechanizmy i kryteria służące ocenie efektywności kształcenia oraz monitorowania postępu w doskonaleniu i podnoszeniu jakości programów kształcenia. Osiągnięcie tego celu wymaga wysiłku ze strony interesariuszy wewnętrznych (ocena przystosowania dotychczasowych programów kształcenia do potrzeb rynku pracy poprzez badania losów absolwentów i aktywizowanie programów kształcenia), jak i interesariuszy zewnętrznych, a głównie nawiązanie bliższej współpracy z przedsiębiorcami i włączenie ich do kształtowania programów kształcenia.

Usprawnienia wymaga system upowszechniania informacji dotyczących monitorowania jakości procesu kształcenia i uzyskiwanych efektów kształcenia. Dotyczy to zwłaszcza:

- 1) upowszechniania wyników oceny nauczycieli akademickich dokonywanych przez studentów i wynikających stąd konsekwencji dla jakości kształcenia;
- 2) upowszechniania informacji o pracach nad modyfikacją programu studiów oraz opisaniem go według wymogów Krajowych Ram Kwalifikacji poprzez efekty kształcenia (wiedza, umiejętności, postawy i kompetencje) oraz określenie nakładu pracy studenta wyrażonego w punktach ECTS. Postulat ten dotyczy zarówno studentów, kadry akademickiej, władz Uczelni, jak i pracodawców;
- 3) opracowanie i przeprowadzenie ankiet dotyczących losów absolwentów i ich funkcjonowania na rynku pracy, monitorowania ich karier, upowszechniania uzyskanych wyników i wykorzystanie ich do modyfikacji programu kształcenia.

2) *„W procesie zapewniania jakości i budowy kultury jakości uczestniczą pracownicy, studenci, absolwenci oraz inni interesariusze zewnętrzni”.*

Członkowie Zespołu Oceniającego odnoszą wrażenie, że „Uczelniany system oceny i doskonalenia jakości kształcenia” został przygotowany w kameralnym gronie kilku osób bez szerszych konsultacji z pozostałą kadrą akademicką, studentami i pracodawcami. Data przygotowania dokumentu i jego ogólny (a w wielu miejscach wręcz ogólnikowy charakter) wskazuje na to, że powstał on w pośpiechu i prawdopodobnie ma związek ze spodziewaną wizytacją ekspertów Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Mimo licznych słabości dobrze się stało, że taki dokument powstał. Oznacza to bowiem, że prace nad poprawą jakości kształcenia zostały podjęte.

Należy teraz prace kontynuować oraz uzupełniać i pogłębiać różne aspekty jakości kształcenia włączając w ten proces interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. W „Raporcie samooceny” podkreślono: „...aktywność przedsiębiorców, pomimo licznych zachęt i zaproszeń, jest znacznie niższa od oczekiwanej i zakładanej w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Próby mniej lub bardziej sformalizowanego włączenia przedstawicieli lokalnego rynku pracy do procesu określania i weryfikacji zakładanych efektów kształcenia spotyka się najczęściej z brakiem zainteresowania lub wręcz odmową aktywnej partycypacji” (s. 62). Opinia ta została w pełni potwierdzona przez Rektora PWSZ, nauczycieli akademickich, opiekuna praktyk i pracownika Biura Karier. Wymownie świadczy też o tym fakt, że na spotkanie Zespołu Oceniającego z pracodawcami przybyło tylko 2 pracodawców: właścicielka Kancelarii Doradców Podatkowych oraz sekretarz redakcji „Głos Głogowa”. Obie panie zgodnie podkreślały dużą rolę PWSZ w aktywizacji rozwoju regionu i w kulturowo-społecznym awansie pokoleniowym mieszkańców Głogowa i okolicznych miejscowości. Wskazywały też, że Uczelnia motywuje szkoły podstawowe, gimnazjalne i ponadgimnazjalne do unowocześniania się i podnoszenia aspiracji. Nawiązując do lokalnego rynku pracy i oczekiwań pracodawców obie uczestniczki spotkania eksponowały dużą rolę lojalności oraz chęci uczenia się i rozwoju. Uważały, że PWSZ dobrze przygotowuje do tych oczekiwań swoich studentów, którzy są bardziej na rynku pracy cenieni niż absolwenci innych uczelni wyższych.

Wśród kadry akademickiej ocenianego kierunku panuje powszechne przekonanie, że studenci są mało aktywni, nie uczestniczą w życiu Szkoły, a w tym także w pracach nad

doskonaleniem jakości kształcenia. Z tego m.in. powodu nie zostali włączeni do przygotowania „Raportu samooceny”. Informacje zebrane przy okazji hospitacji zajęć dydaktycznych w dużym stopniu potwierdzają tę opinię. Z rozmów ze studentami I roku wynika, że pochłaniają ich głównie obowiązki związane z przestawieniem się na inny tryb nauki, zajęcia wyrównawcze z matematyki, potrzeba uzupełnienia braków z języka obcego. Nie bez znaczenia jest też fakt, że ponad połowa studentów dojeżdża z małych miejscowości położonych w promieniu 30-40 km od Głogowa. Z kolei studenci III roku podawali inne powody braku zainteresowania problemami dotyczącymi usprawnienia i poprawy jakości programów kształcenia, takie jak: „nas to już nie dotyczy”, zaabsorbowanie przygotowaniem pracy licencjackiej i poszukiwaniem pracy, udział w zajęciach z autoprezentacji i innych organizowanych w ramach realizacji projektów finansowych ze środków UE. Z drugiej strony na spotkaniu z Zespołem Oceniającym studenci sygnalizowali, że nie są włączani w budowę systemu zapewniania jakości chociaż widzą jego wady i chętnie włączyliby się w jego rozwój. Np. nie uczestniczyli w procesie przygotowywania ankiet ewaluacyjnych, sądzą, że ankiety powinny być bardziej dokładne i powinny również dotyczyć pracowników administracyjnych. Uważają, że w ankietach powinny pojawić się pytania dotyczące zgodności informacji podanych na początku semestru z faktycznymi zasadami zaliczenia, punktualności wykładowców, a także kultury osobistej i stosunku prowadzących do studentów. Studenci podkreślali również, że widzą pozytywne efekty wypełniania ankiet, choćby w zmianie zachowania niektórych dydaktyków i ich podejściu do studentów. Studenci podkreślali, że wszelkie uwagi mogą bez problemów zgłaszać Władzom Instytutu, które są studentom niezwykle przychylne i z należytą starannością i uwagą wysłuchują ich opinii dotyczących formy zajęć oraz podejścia wykładowców do studentów.

Tabela 2. Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia (odrębnie dla każdego poziomu kompetencji)

Zakładane efekty kształcenia	program i plan studiów	kadra	infrastruktura dydaktyczna/ biblioteka	działalność naukowa	działalność międzynarodowa	organizacja kształcenia
Wiedza	+	+	+	+	+/-	+
umiejętności	+/-	+	+	+	+/-	+/-
kompetencje społeczne	+/- (specjalności bardziej wyprofilować)	+	+	+	+/-	+

- +** - **pozwala na pełne osiągnięcie** zakładanych efektów kształcenia
- +/-** - **budzi zastrzeżenia - pozwala na częściowe osiągnięcie** zakładanych efektów kształcenia
- - **nie pozwala na osiągnięcie** zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) ZO zauważył nieco spóźnione działania Uczelni w budowie nowoczesnego systemu zapewniania jakości. Z drugiej strony przy tak niewielkiej skali kształcenia i bardzo dobrego wskaźnika liczby nauczycieli do liczby studentów proces kształcenia na kierunku ekonomia ma charakter zindywidualizowany, a nie anonimowy. Pozwala to na dosyć skuteczne zapewnianie wystarczającego poziomu jakości. Proces ankietowania ma wady, ale opinie studentów są podstawą korygowania obsady zajęć, także zwalniania nisko ocenianych wykładowców. Z uwagi na krótki czas jego działania trudno analizować w bardziej rygorystyczny sposób jego skutki. Zatem Zespół Oceniający uważa, że pomimo wspomnianych zastrzeżeń można to kryterium ocenić pozytywnie. Zespół Oceniający rekomenduje jednak wdrożenie sformułowanych w tekście zaleceń w celu zapewnienia kompleksowości tego systemu.

2) Proces konkretyzacji programu poprawy jakości kształcenia został podjęty, jednak w niedostatecznym stopniu włączeni zostali interesariusze zewnętrzni. W większym stopniu w procesie tym powinni też uczestniczyć studenci.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
koncepcja rozwoju kierunku			x		
cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		x			
program studiów		x			
zasoby kadrowe		x			
infrastruktura dydaktyczna	x				
prowadzenie badań naukowych	–	–	–	–	–
system wsparcia studentów w procesie uczenia się		x			
wewnętrzny system zapewnienia jakości		x			

PWSZ odgrywa istotną rolę w rozwoju miasta i mikroregionu. Według wypowiedzi jednego z pracodawców Uczelnia „aktywizuje i humanizuje ludzi w mieście”. Szkoła deklaruje pogłębienie praktycznego charakteru kształcenia na kierunku ekonomia i dokonania stosownych zmian w tym zakresie. Podjęto intensywne prace mające na celu wdrożenie wymogów KRK i nowego systemu akredytacji. ZO PKA uznaje, że osiągnięte efekty kształcenia demonstrowane przez wielu studentów w pracach zaliczeniowych i egzaminacyjnych a także w pracach dyplomowych i na egzaminie końcowym są na zadowalającym poziomie. Stosunkowo sprawne uzyskiwanie tytułu zawodowego magistra w innych uczelniach wskazuje na dobre przygotowanie teoretyczne do studiów drugiego stopnia. Zespół PKA pozytywnie ocenia również sam proces i organizację kształcenia. Minimum kadrowe spełnione jest z nadatkiem, znaczna część kadry jest zatrudniona na stałe tylko w tej Uczelni. Hospitacje potwierdzają dobre przygotowanie metodyczne kadry. Uczelnia deklaruje wspieranie rozwoju naukowego tej części kadry i wzmocnienia specjalistami z zewnątrz. Baza jest lepsza niż w wielu innych uczelniach, bardzo dobrze dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych. Odnotować też należy bardzo dobre prowadzenie dokumentacji studiów, pracowników. System jakościowy dopiero startuje, ale mała skala kształcenia umożliwi indywidualizację podejścia do kształcenia. Wydaje się nam, że kadra związana zatrudnieniem z Uczelnią jest autentycznie zaangażowana w działania podejmowane na szczeblu indywidualnym a mające na celu poprawę jakości nauczania. Studenci chwalą przygotowanie wykładowców do zajęć i sposób ich prowadzenia. Część studentów deklaruje założenie własnej firmy po ukończeniu studiów, ponieważ, dzięki studiom są bardziej kreatywni i przedsiębiorczy. Realne skutki ankietyzacji zajęć wyrażają się w decyzjach kadrowych.

Wątpliwości ekspertów PKA budzi jednak realizowana obecnie koncepcja kształcenia a w szczególności nieadekwatność specjalności z kanonem kierunku ekonomia. Częste zmiany specjalności i brak zainteresowania nimi wskazują na słabe rozeznanie preferencji studentów. ZO sugeruje zatem „wyczyszczenie” profilu specjalnościowego kształcenia lub wykorzystanie szansy jaką daje znowelizowana ustawa i podjęcie prac na wdrożeniu programu zdefiniowanego w kategoriach potrzeb lokalnego rynku pracy. Zakładane cele i efekty kształcenia przedstawione w Raporcie samooceny są zbyt uniwersalne, w niedostatecznym stopniu odzwierciedlają poziom studiów licencjackich. Liczne zastrzeżenia można wnieść pod adresem sylabusów. Poziom prac dyplomowych uznać można za zadowalający, ale trafiają się prace słabe, praktyka ich przygotowania i recenzowania wymaga gruntownej zmiany. Egzamin końcowy w obecnej formie w niewielkim stopniu służy sprawdzaniu wiedzy osiągniętej w toku studiów, aczkolwiek jest to mankament zauważany w wielu uczelniach. ZO zauważył też pewne ułomności procesu kształcenia, takie jak ograniczony wybór seminariów dyplomowych, prowadzenie w ukrytych formach wykładów (pod postacią konwersatoriów), zbyt wysokie liczebności grup seminaryjnych etc., które utrudniają osiągnięcie wyższej jakości. ZO zdaje sobie sprawę z tego, że u podstaw tych mankamentów jest dążenie do obniżania kosztów kształcenia w warunkach stosunkowo niewielkiej jego skali.

Nie do utrzymania jest w dłuższej perspektywie sytuacja braku własnej kadry profesorów. Obecna kadra samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych jest raczej słabo

zintegrowana z kierunkiem. Brak własnego środowiska badawczego, a także wysokie pensum, w opinii ZO może skutkować zahamowaniem awansu naukowego po doktoracie.

Wewnętrzny system zapewniania jakości jest na razie w fazie organizacji z bardzo ambitnymi zadaniami, ale nawet osoby odpowiedzialne za jego wdrażanie nie zawsze wiedzą jak będą realizowane. Zasadniczych korekt wymaga system oceny kadry oraz włączenie studentów i interesariuszy zewnętrznych (absolwenci, pracodawcy) w działania projakościowe. Zbyt niski jest także stopień umiędzynarodowienia ocenianego kierunku.

Zespół Oceniający ma jednak świadomość, że przedmiotem oceny jest stosunkowo młody kierunek realizowany w Uczelni, która istnieje dopiero od niedawna. Niewielka skala kształcenia ogranicza możliwość wprowadzenia wszystkich rozwiązań systemu zarządzania jakością stosowanego w dużych uczelniach. Stąd też ostatecznie oceniamy prowadzony kierunek pozytywnie z kilkoma rekomendacjami, które powinny być zrealizowane do 2014 roku.

1/ Wprowadzenie profilu praktycznego kształcenia ze specjalnościami właściwymi dla kierunku ekonomia, a także dopasowanych do potrzeb lokalnego rynku i preferencji studentów.

2/ Zrewidowanie opisu efektów kształcenia, w tym także na poziomie sylabusów w celu pełnego dostosowania ich do wymagań Krajowych Ram Kwalifikacji. Rozważenie bardziej skutecznych sposobów weryfikacji efektów uczenia się, przejawianych na zakończenie praktyk zawodowych, w pracach dyplomowych i na egzaminie końcowym.

3/ Wprowadzenie aktywnych form zajęć, które wymagają samodzielności studentów w procesie uczenia się.

4/ Opracowanie zasad polityki kadrowej i wprowadzenie przejrzystego systemu oceny kadry. Potrzebna jest też zmiana treści oświadczenia o minimum kadrowym.

5/ Opracowanie systemu monitorowania, analizowania skutków systemu zapewniania jakości oraz informowania interesariuszy o wynikach jakości kształcenia. Włączenie interesariuszy wewnętrznych (zwłaszcza studentów) i zewnętrznych w system jakościowy i inne prace związane z prowadzonym kierunkiem studiów.

6/ Podjęcie skutecznych działań zwiększających stopień umiędzynarodowienia kształcenia ekonomistów.